

Издаје суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (т. е. БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
ва годину 6 ф. на по три
3 ф., на четврт годину 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
годину 10 франка, на чет-
врт годину 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у пла-
ћеним писмима непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца на Цетиње, а може
се и картом упутицом на
пошту у Котор. Довиен ши-
љу се уредништву. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће и
на дуже вријеме мање.

Од овога броја излазиће
„Гл. Црногорца“ сваке суботе.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

СРИЈЕДАЦ, 18 марта. — Књаз
Кобург се вратио у Пловдив. Минис-
тар војни наручио је у једне аустриј-
ске куће 40 милиона фишека за манли-
херове пушке.

ПЕТРОГРАД, 18 марта. — По
досадашњим рачунима имала је држава
у год. 1889-ој 57 милиона дохотка
више по што се мислило да ће бити,
а 1888-а било је такова сувишка 24
милиона. Кад се буде исплатило 128
милиона разна зајма, остаје још 13
и по милиона рубаља сувишка за год.
1890. осим зајмова учињених а неу-
потребљених год. 1889-е.

КАНЕА, 18 марта. — У прошли
четвртак било је крвава сукоба, у о-
кругу Сфакији, између устаника и
пизама. Доста погинуло. Хришћанско
робље утекло је на бродовима у Грчку.

ПАРИЗ, 18 марта. — Депута-
ција месара, а за њом двије хиљаде
месарских радника, дошла је у оп-
штински двор, на пред скупштину, да
ишту увоз живе стоке (на мјесто еје-
чена меса). — Констан. одговарајући
на питање, изјави да неће допустити
да 1 маја раднички зборови захтије-
вају осам часова дневна рада.

БИОГРАД, 18 марта. — Служ-
бене „Српске Новине“ доносе нове
министре и савјетнике.

БЕРЛИН, 18 марта. — Раднич-
ка конференција свршена је, иза говора
Берлепшова, да је нађена основа ри-
јешењу покренутих питања, с обзиром
на особите прилике сваке државе. За-
хвално је топло изасланицима на смис-
љеном раду

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

Жена га извела на прави пут и сачувала
од смрти

Новела
Велка Радојевића.

I.

Млањска села мало ће се гдје наћи,
што је село С. у општини херцеговачкој;
а што се тиче девојака — с пуним правом
могло би се казати, да у близу нема у опће
љешне, умилније крви, што је ово село у
себи одбихало... Сувишно би било описи-
вати љепоту поједине угледније дјевојке,
јер би читалац помислио, да је имитација
неких модерних романијера, новелиста и
т. д. За потврду горњег, доста ће бити
и она народна: „Дивна цура, као да је из С.“

Као што се у свему разликује љешне
од љешнега, тако је и Милица Маркова
одвојила од осталијех сељанака — што
ио кажу: право анђелче... Њена се љепота
већ далеко прогласила, а ушла је и у
народну изреку: „Не који се, не ће сваки
у те гледати, као у Милицу Маркову!“

Милица је јединче у оца и мајке; а
тек ако је навршила осамнаесту годину
свога живота. Процпи су више пута заку-
цали на њихова врата, али их је Милица
сваки пут одбила, и против воље родитеља,
говорећи: „Још сам луда, нејака“ и т. д.;
али није никада нашла мане муштерији,
као што то обично бива код већине гра-
ђанских дјевојака: овај игра биљара,
онај карата; овај се чешће напије; онај
је гнаделни; овај ће читањем излуђети;
онај је сувише поносит, — никада га нема
у угледнијем друштвима и т. д. Тога код
ње није било. До душе, Милица је проста
сељанка, те не може некијех таквијех мана
никоме ни приписати; али ипак и код се-
љана има различитијех мана, — само да
запитате остале сељанке...

Родитељи би више пута карали Ми-

Бисмарк је кренуо из Берлина, са
свом породицом, синоћ на 5 часова.
Миозина народа испратила га је живим
поздравима. На станици бјеху сви ми-
нистри и чиновници дипломатског ти-
јела. — Глас, да је Бисмарк одбио
назив војводе леуенбуршког, измишљен
је.

ЛОНДОН, 20 марта. — Биро
„Рајтер“ дознаје из Канеје, од прош-
лог петка, да је турски преставник у
Атини јавио Шакир пашу, да се спре-
ма оружана чета на Криту. Војничке
власти поштрале су страже. — При-
јетње ускочиле учинише, те се неће
даље вршити помиловања, а војнички
судови остају. — У доњем дому пар-
ламента споменуо је Фаргусон проно-
шени глас у Атини, да је опажено не-
колико турских убојних бродова под
италијанском заставом у правцу на
Криту.

ЦАРИГРАД, 20 марта. — Ото-
манска банка и неколико енглеских и
њемачких банкара погађају се са ми-
нистром финансије о конверсији при-
јоритетних облигација од 5,841.260
стерлинга, и о новом зајму од пет ми-
лиона стерлинга.

ФРИДРИХСРУЕ, 20 марта. —
Више хиљада грађана Хамбуржана у-
чипили су синоћ бакладу у част Бис-
марку. Говорник је захвалио Бисмар-
ку на свему што је учинио за разви-
так и славу Њемачке.

БЕРЛИН, 20 марта. — Принцеса
Викторија, кћи Цара Фридриха III,
брзо ће се вјерити са принцом Албер-
том од Саксен Алтенбурга, као што
јавља службено Allgemeine Reichs
correspondenz.

ПЕТРОГРАД, 20 марта. — Лек-
ције на свеучилишту петроградском
прекинуте су. Такви се састају.

ФРИДРИХСРУЕ, 21 марта. —
При баклади бјеху и 1300 жељезнич-

лицу због одбијања муштерија, а она би
им на то одговорила зацрвенивши се —
као што приличи једној љешној, некреној
дјевојци: „Ма ће доћи, који ми буде суђен;
а ако сам ви тешка, огићи ћу у службу
— свињућу ви се е врата“. Родитељи —
као родитељи — слезли би раменима, и
покорили би се вољи свога јединца. А
није ни чудо што су се праму њој тако
благо понашали, — јединче је; — добро
народ вели: „Тешко родитељима, који
гледају на једно око!“ Душа Ваља, Милица
није била непослушна својим родитељима;
што више, родитељи би је чешће и цео-
вали да не ради радова, који би били
доста тешки и за мушку мишицу, а камо
ли за њену. Послушна је била у свему
својим родитељима, али процица није могла
тријети... А вјешто би умјела своје ро-
дитеље зачарати својим благим тоном
анђелских ријечи, и разведрити са њена
одбијања наборено им чело.

Милицу је преслио чак и кнежев син
— учитељ —, али она је одбила и њега
својим обичним изразом.

Свак се чудно њену понашању праму
проццима; једни су замишљали томе један
узрок, други опет — други, и т. д.; а
учитељ, коме није право било понијети
кошар кући, говорио је подругливим осми-
јехом: „Знам ја кога она чека...“ али ће
јој се нада изјаловити, јер му се не грије
на ове стране, — зна, кукавац, шта га
чека!“

II.

Од г. 1881 много се мнадежи, па и
средовјечних људи из Боке иселило у ту-
ђинство: први због војничтва, а други,
опет због сиромаштине и — којекакве
неправде... међу којима је био и Милош
син слијеног Тодора Станковића из С.
Милош је син сиромашних родитеља, а г.
1883 западало га је у домобранство, —
те за то је и напустио своје сиромашне
родитеље, и отпутовао трбухом за крухом
г. 1882. Из дјетињства се обично бавио

ких чиновника. Овадје кнезу Бис-
марку и свој породици бјеху претоиле.
Бисмарк, одговарајући на поздрав
предејединка Крана напомену неумр-
ле заслуге Мајбахове за жељезнице.
Свјетује да и даље иду тим путем, но
да не хитају у грађењу, док још има
на путу кршева који се не могу сло-
мити. — Цар је даровао Бисмарку
своју слику у природној величини, и
једну лулу.

ЦАРИГРАД, 21 марта. — Атин-
ски глас, да су турски убојни бродови
кретарили око Крите, службено се по-
риче.

БИОГРАД, 21 марта. — Бивши
Краљ Милан доби ће брзо амо и биће
овдје о васкреу. Гавро Вуковић уста-
виће се опет у Биограду, на повратку
из Цариграда. —

ПЕТРОГРАД, 21 марта. — Цар
и Царица походили су овдје дана
војне тамнице. Цар је наредио да се
свијом сужњима опрости мјесец дана,
те је одмах 61 тамничар пуштен на
слободу.

КОЛОН, 21 марта. — Kölnische
Zeitung дознаје из Петрограда, да је
долазак њемачкога Цара на руске ма-
новре у Красноје Село, овога љета,
коначно углављен.

БЕРЛИН, 21 марта. — Reichs-
anzeiger објављује да је за државног
секретара за иностране послове име-
новао барон Маршал.

ПАРИЗ, 22 марта. — Бив. Цар
браунијезаки, дом Педро, одбио је
новчану понуду за његова добра, која
републ. влада хоће на срамоту да про-
да.

Констан је заповједио префектима,
да не трпе никаквијех манифестација
при радничким скуповима 1 маја.

БИОГРАД, 22 марта. — „Agence
de Belgrade“ изјављује, да су гласови

ловом све до свог поласка у Америку, и
тима хранио своје укућане: мајку, сестру
и слијеног оца, који је свесио од туге за
својим сином пошље његова тромјесечног
одласка. И ако је Милош напустио своје
родитеље, само је кући годишње 300—400
форината; а чешће је ишао кући, те е
тога су му многи и замјерили, прозивали
га „материно злато“. Али шта је његовој
мајци била тешка рана на срцу — писали
јој, да јој је син постао велики играч:
„Дању ради под земљом, у проконим“ (гаде
се копају руде), а ноћу до поноћи игра ка-
рата за новце“ — као што је ишао неки
његов пријатељ својој кући. То је Милоше-
вој мајци е дана у дан гризло срце; и није
имала мира докле му није писала какви се
гласови о њему проносе, заклињући га
млијеком које је посао, да усрећи своју
мајку — да дође на своје огњиште.

Истог дана када је старица оправила
писмо, стиже јој писмо из Тикага (Chicago):

Тикаго, 12 марта 1885

Љубезна мајко,

Данас крећем за Боку, и то на допует
од шест мјесеца. Радо бих увијек остао у
твом милом наручју, али дужност ми за-
брањује: старјешина ме поставио за на-
гледитеља свију радника од дана, а њеки
Далматинац је опет нагледитељ радника
од ноћи; и тако се непрестано ради: један
дању, други ноћу. Плата ми је прилична,
а труга даш немам велика. Рођака сам
оставио да ме замијени док се ја повратим.
— Радујем се да се сестра удала, и било
јој сретно! Знам, да ти је сада необично
без ње, али — што није за куће, не
бјежи из куће; а није се ни родила да
увијек с тобом стоји.

За данас доста. Кад дођем, ако Бог
да, тамо, — боље ћемо се усмено при-
зговарати; а до тада, буди ми здраво и
надај се

твом милом сину
Милошу Станковићу.

Дели Њуса, по којима је српска влада
наумила одазвати свога преставника у
Сриједцу и повјерити заштиту српских
држављана у Бугарској француском
агенту, сасвим измишљени. — Влада
до сад још није примила никаква са-
општења од бугарске владе у ствари
Минчовића. Неосновани су проношени
гласови, да је пред кућом Минчовића
било демонстрације и пријетње. Служ-
бене „Српске Новине“ објављују, да
су сви српски производи, који се буду
извозили у Солун, слободни од сваке
државне порезе.

ПЕТРОГРАД, 22 марта. — Није
истина што пишу неке новине, да је
Цар слаб, на против, Цар је, хвала
Богу, у најбољем здрављу.

АТИНА, 22 мар. — Пролетње
мановре одложене су на јесеп, тада ће
се окупити двије класе запаса.

ПЕТРОГРАД, 22 марта. — Ов-
дашњи лист „Крај“ (пољски) јавља, да
ће се Чивутима одузети неке слободе
у западним губернијама, па и у царству
пољском. Приједлог ће се такови брзо
предложити државном савјету.

ПАВЛОВСК, 22 мар. — Краљи-
ца грчка дошла је јучер по подне.

МАДРИД, 22 марта. — Бенерао
Салсадо ишао је њен. Давану писмо,
да пристаје уз његова начела. Минис-
тар је забрањено новине, које су штам-
пале то писмо Салсадово.

ЦАРСКА ЗДРАВИЦА ЊЕГ. ВИС. КЊАЗУ НИКОЛИ ПРЕД ИНГЛЕСКИМ ПАРЛАМЕНТОМ.

У новој енглеској „Плавој Књизи“
најави се један извјештај сер Роберта
Моријера поводом жењидбе Великог Књаза
Петра Николајевића са Књагињом Мили-
цом.

Овдје ћемо да наведемо од ријечи до
ријечи депону сер Роберта Моријера од
5 јуна 1889 у којој се говори о здравици
Цара Александра III.

Старица је плакала од радости кад
јој је пон читао писмо; а и неправу јој је
било, да јој син тако журно мора опет
одлазити. Ипак се тјешила тијем, што ће
га се од живе жеље нагледати...

III.

Једне дивне пролетње вечери Мили-
ца Маркова — она љепотица над љепоти-
цама села С. — сидјела је пред кућним
вратима, гледајући замисљено у мјесец,
који скоро у запад залазише; за тим је
извадила из њага омаоли сребрни прсте-
нак и, преврћући га, тихано је цјевукала:

Невен вие, срце ми увие
Што ми моје не долази драго!
Мој драгине, често спомињање,
— Моја дико, ће си за толико?!
Мени моје показује цијење.
Да ме више моја дика неће. —
Ти се, драги, е другом ризговараш,
Па ми моје живи срце параш!
Боље да сам руку саломила,
Но да сам те икад и вијела; —
Рука би ми кадгођ преболела,
Јадно срце не ће никадаре! —
Ал' ја вјећу вјеровати нећу;
Право цијење увенути не ће,
Вјерна дика оставит' ме не ће.

Чим је свршила пјесмицу, устаде и
уздахнувши уђе у кућу.....

Сјутри дан прошио се глас, да је
дошао Милош Тодоров; да ће се женити
с Милицом Марковом; да ће мајку и жену
повести собом; и сто којекаквих гласова
о њему проносило се по селу. И збиља
петнаести дан по његову доласку запреси
руку Миличину, а кроз других петнаест
мајка је и невјесту зак снула. Али ће је
срце, ту је и несреће: разболи му се
мајка, и умрије напрасно, те не би сретна
да види унучета у својој кући. Обојица
су туговали: син за премилом мајком, а
невјеста за својом добром свекром; али
Милошеву тугу умјела је Милица вјешто
својим анђелским понашањем, својом благом

Ништа није природније од палина како је овај брак закључен; кад не би било источног питања, пред нама би било само једна проста породична идилја, која би чинила један пријатан контраст међу уобичајеним несносним новостима дворских. Али докле се источно питање налази на хоризонту, ствар добија према томе гледану, сасвим озбиљан карактер, и ако не баш за овај тренутак. Ја сам убијен да ће Цар и његова влада остати вјерни давању политички уздржавања и политички постојању еспремана и наоружања, о чему сам вам тако често говорио и да Цару ништа није било даље од помисли, да наговјести икакву промјену у досадашњој политици у тренутку кад је издржавао државу.

Кљаз црногорски са својом историјом прошлости, својим личним способностима, са својим везама са руском царском породицом и својим положајем јединог вјерног и истинитог пријатеља царева, даће без сумње свом имену највјешта претик којег значај не треба увеличавати, но који ће вјероватно у најближој будућности почети да се одјећа међу јужним словенима. Многи су покушали чинити да се умањи значај царских ријечи. Али нема сумње, да су те ријечи изговорене намјерно, и да је Царово Величанство хтијело оно рећи што је рекло, шта више, њега су питали, да ли жели да његове ријечи буду тачно наштампане у „Правитељственом Вјеснику“ а у исто доба представили су му да је ријеч једина подобна да пронаведе сензацију. Он је одговорио, да оно што је изговорио јавно треба да буде објављено истим изразима, којима се он служио.

СТРАНЕ СУДНИЦЕ

Пресуда Јаши Томићу

изречена 1 марта ов. год.

Бр. 624.
Крив. 890.

У име Царовог Величанства!

У кривичној ствари Јаше Томића, који је са уморства оптужен, дошло је новосадски краљ. судбени стод, као кривични суд, на основу одржане јавне коначне расправе, а по пресуду краљ. одвјетничтва, на данашњи дан ову

ПРЕСУДУ:

Јаша Томић, родом из Вршица, има му 34. године, православно вјере, оженив, без дјеце, уредник новина, био је због новинарског преступа на 3 мјесеца државног затвора осуђен, без имања, новосадски егзовиш, затворен и оптужен, проглашује се кривим са уморства извршеног над Мишом Димитријевићем, што се противи 278 § у кривичног законика, те се с тога у смелу поменутог параграфа, а спримљеном II. алинеје 91 § а кривичног законика на вјече вјечну тешку робију осуђује, и у случају да би тешка робија претрпала, на основу 289. § а крив. зак. на губљење званија за (10) десет година. Трошкове

утијешном ријечју и својим шаробним погледом смачити и слатити му загорчену чаши пића, коју му је судбина немило пружила...

Свакој тули — веде — дође крај, па тако ће вада да и њаховој.

Милош је морао онелудити три мјесеца тамнице за то, што се на позив дообратити није приказао; а за вјерност није никако ни био, јер није имао да прета на лијевој руци — палица и кажицут, — у „мини“ их изгубио. Пошто је отелудило тамницу, весионо је (као под најам) своја добра, опростно се с гробом својих милих родитеља — циљивао плочу — и отиутовао с Милицом пут Америке.

Пошље његова одласка чешће су долазила писма из Америке, из Амадора, — да је Милош Тодоров у петни играчем постао, и — ако се не остави игре — да ће бацити у јаз цесереће себи и несретну Милицу. Многи су се томе веселели, а особито учитељ; али их је било и који су га сажаљавали и исали му, да се окане игре, која је многога упропастила, на најпошље и у црну земљу ућерала. Али Милошу је игра већ била у страст прешла, те не задовољи својих пријатеља: „Сване ноћи игра до поноћи. Ја сам несретна!“ — као што чешће писале Милица својим родитељима.

Маркове сузе и пона — су напале, те му је и он једаред писао, на што је добио овај одговор:

Амадор, 18 августа 1888.

Пречасни оче,

Извините што Вам се одмах не одазвах мојим писмом! Узрок је томе — грозница, која ме је тресла скоро три мјесеца.

Најердашије Вам захваљујем на Вашем очинском савјету, који ме је у дошоу затекао. Ваш ми је савјет добро доспео, те сам и пред мојом Милицом прочитао;

око кривичног поступка у износу од 15 ф. 60 повч. дужан ће бити, за 15 дана, пошто ова пресуда православно постане, под теретом егзекуције платити краљ. есаријалну благајницу, а трошкове око уздржавања за вјештаче ређивања паклашита. Оштећени Миша Димитријевић упућује се у ствари свога потраживања за одштету на пут грађанске парнице.

РАЗЛОЗИ.

Оптужени је признао, а то исто су и свиједоци потврдили, да је 4. јануара 1890. године прије подне око 11 сати дошао на овомјесну жељезничку станицу, те је тамо прво у чекаоници тражио Мишу Димитријевића, кога је видео да иде на жељезницу, па кад га тамо није нашао, појури на перон, гдје узлазници сабрању и давао тражену жртву, одгуре на страну Николау Јокимовића, који му је на путу стајао, а тренут ова зграби Мишу Димитријевића десном руком за горњи дио зимског капута, а лијевој руком му већ спремно довачки нож сјурн у груди.

По гласу сензационог зашеника и по мњењу лијечничком, који се налази под 8. бројем дневника што је уа списе прокључен, угод је продрво кроз десно крило плућа Мише Димитријевића, кроз ивице горње и средње ребрене хрекавице прошао кроз ерчану опну и афту. Та повреда је као безумовно смртоносна, проузроковала послје неколико минута смрт Мише Димитријевића.

Истрага и коначна расправа изијела је на вијело у погледу појединости учинка и предходних догађаја, што су с њиме у свези, оне податке.

Оптужени Јаша Томић издао је 1889. год. неку брошуру, у којој је нашао прваке што стоје на челу „Браника“, међу њима и Мишу Димитријевића, а због њиховог држања на српском сабору 1879. год., на што је као одговор те исте године јунија и јулија мјесеца изашла брошура под насловом: „Прва ријеч пред сабор“. У њој се спомиње како постоји неко писмо, које Јашу Томића, уредника „Заставе“ јако компромитије.

Оптужени признаје, да није у погледу писма споменутог у тој брошури одговарао све доша, док у „Бранику“ није то писмо поново споменуто и док није тако рећи изван теме, што се казало, да ако се то писмо изнесе на јавност, њему ће наћерати црвен стада на образе. По при знању оптуженикову, он је на тај чланак услед говена од стране његових пријатеља одговорио и изјавио, да он у онште није писао таква писма, које би га могло обесчастити, те је позвао уредничтво „Браника“, да изнесе на јавност то писмо. На то је у 148. броју „Браника“ од 28. децембра 1889. год. изашао чланак у ком се рекло, да дотично писмо може свако у уредничтву „Браника“ видјети, и по ново се нагазати да то писмо Јашу Томића обезначава, и напоси како то писмо већ одвиња није тајна, да је по кроз много руса прошло и више пута прешивано. Услед тога чланка дођоше на молбу Јаше Томића, Др. Милан Божеки и Живко Вулетих 28. децембра 1889. год. прије подне

на знато шта ми је рекла?.. Она вели, да би ми сви савјети и пријекори са стране умалуд дошли, да ме она није сачувала. Знам, Вама су ове ријечи нејасне; али устрните се и подијелите са мном моју срећу, за коју имам највећма захвалити мојој савјеткој Милици. На четири мјесеца прије нег сам ободо, дозво мо директор мише и рече ми: „Ви ћете од данас радити ноћу, а дању ћете бити слободни; а ја ћу Вам за то повинити плату од осам долара мјесечно.“ Ја сам дакле од тог дана ступио у нов живот: ноћу сам бивао у служби, а дању сам се одмарао и нијесам више играо; а вада да и за то, што дању нема на шара — свак је за својим послом.

Кобин случај, који се десио у истој мин. гдје и ја радим, много је жртва покосно — многу је мајку у црну завнио!.. Осмог дана по мом новом животу, око дванаест сахата дођу загушила је земља излазак из прокони, и тако су се сви радници угушили, међу којима је било и њекаких наших Балеа. — Да и мене није постигла иста судбина — прво морам захвалити премилостивоме Богу, на мојој Милици, која је — као што ми је ваише казала — молила госпоњу директоровицу, да ова преговори свога мужа: та ноћу радим, а дању да сам слободан. За што је Милица оно радила — већ Вам је добро познато... Њена је намјера била племенита.

Можећи да о овој несрећи никоме не говорите, биљским се.

Ваш најпошванији слуга
Милош Станковић.

Милош је дакле потпуно еретаи: — жена га изведе на прави пут и сачувала од смрти.

у уредничтво „Браника“, захтијевајући од Николау Јокимовића као одговорног уредника, који се тамо бави, да им то писмо покаже, а он их је тиме одбио, што им је рекло, да је писмо у Мише Димитријевића, те им га он не може показати, па замоли именоване, а тај исти дан, као што он рече у 2 сјата послје подна дођу. Кад су Др. Милан Божеки и Живко Вулетих на заказано вјештаче у уредничтву „Браника“ дошли, покаже им Миша Димитријевић писмо што је код њега стајало, а које се налази под 24 бројем дневника, што је уа списе прикључено. Кад су то Др. Милан Божеки и Живко Вулетих прочитали, удаде се, на извијесте Јашу Томића о садржају писма. Овај с мјеста пошље већ више пута именовате повјеренике своје Др. Милану Божеки и Живку Вулетиха, с том поруком, да упитају Мишу Димитријевића, кога држи он за писца тога писма, а у том случају, ако би он то тврдио, да га је његова жена Милица Томић рођ. Милетић писала, заину од Мише Димитријевића сатисфакцију оружјем, — да га позову на двобој.

Милан Димитријевић је пред повјереницима Јаше Томића, приликом вришења повјерене им дужности, одлучно изјавио — према показу ових свиједока, који је заклетвом потврдио — да је то оно писмо, на које се односи овај чланак што је у „Бранику“ изашао, и да је то писмо писала Милица Томић рођ. Милетић, а да то докље показао им је неколико карата појединости Милице Томић рођ. Милетић, на којима је она својеручно писала, на срачујујући га са рукописом, којим је писмо писано, доказиваше, да је то један исти рукопис, а у исти мах изјавио је — по показу свиједока — и то, да је писмо у вришењима распрострањено.

Послје ове изјаве Мише Димитријевића, затраже повјереници Јаше Томића, према добивеном упућству, да им даде сатисфакцију, — изазову га на двобој, тим прије, што се Миша Димитријевић пред њима изјаснио, да прима на себе одговорност.

Услед овог позива састане се Др. Милан Божеки и Живко Вулетих, као повјереници Јаше Томића, као год и повјереници Др. Младен Јовић и Николау Јокимовић, које је Миша Димитријевић именовало, 29. децембра 1889. год. после подне у уредничтву „Браника“. При расправљању том приликом није се дошло до резултата, с једне стране за то, што су повјереници Мише Димитријевића изјавили, да садржај писма не задржи уреду ни за Томића ни за његову жену, те тако Милица Димитријевић није дужан дати сатисфакције оружјем, — с друге стране за то, што повјереници Мише Димитријевића нијесу имале довољно упућства, како да се позивају према предлогу повјереница Јаше Томића: да се ствар преда суду части.

Да би прибавили потребну информацију у погледу овог посљедњег, одреде за одржане више расправе дан 30. децембра 1889. год. и тог се дана састану повјереници обје странке у стану др. Младена Јовића, којом приликом повјереници Мише Димитријевића, не унађајући потребу да се састави суд части, исти одбију, на што су повјереници Јаше Томића изјавили, да затрају ствар од своје стране за окончање, а њему су мандату својом под 2. бројем дневника прикључено писмену изјаву претрају, коју је Јаша Томић у „Застави“, чији је он уредник био и дошо.

Оптужени Јаша Томић признаје, да пошто није добио сатисфакције витешким путем, и пошто је и о том извјештен, како жена Мише Димитријевића писмо у женским круговима распрострање, по извор томе до душе оптужени није именована, а ни исти датет тога тврђења свога није доказао, — да је 31. децембра 1889. год. одлучно, да убије Мишу Димитријевића, а да ту своју намјеру изврши, изабрао је по своме признању, као средство — нож, те је тог истог дана отишао у трговину Имре Дичена и некао један довачки нож, по пошто тај није добио, купио је кухињски нож, који се налази као corpus delicti, да њиме прободне Мишу Димитријевића.

По позиваном признању оптужениковом, тог истог дана, — т. ј. 31. децембра 1889. год. посетио га је један пријатељ, с киме у друштву потражи српског пјесника Јовановића, који га је, говорећи с њиме о догађају с Милицом Димитријевићем, молио, да у тој ствари не чини ништа сензационог. По показу оптуженога, могућно је, да је услед Јовановићевог ублажавања нож бацно и одржао се тога дана своје намјере за уморство. Оптужени признаје, да је ноћ између 31. децембра и 1. јануара провео не спавајући, на капа је 1. јануара пошле, што је поред жељезничког вазина нешто, борио се собом, док се није и онет и поново одлучно, да убије Мишу Димитријевића, па када је у тој својој шетњи етиго у Петроварадин, купио је тамо други нож, по тај је одрекао се по ново своје намјере за уморство, у повратку свом у Нови Сад на металништу онет бацио.

По показу оптуженога, јаш тог истог дана — 1. јан. 1890. — по позиву изјаве, итен, да се поменуто писмо протурјује, на што је коначно рјешено план за убиство

Мише Димитријевића. Тог истог дана отишао је у новосадеку пожарску радњу Јовина Хандлера, те је тамо купио јако наотрпел довачки нож, који служи као corpus elicti.

Оптужени признаје, да је од то доба више пута тражио Мишу Димитријевића, нарочито у пивници Тоше Мартоновић, камо је Миша Димитријевић чешће одлазио, али без успјеха. Оптужени признаје да је 4. јануара 1890. год. прије подне када се купивши цигаре враћао у уредничтву „Заставе“, спазно Мишу Димитријевића гдје се вози са женом на жељезницу, на што је смјеста отишао у уредничтву, узевши на се зимски капут, пожурио се на објављу нијацу, те сједуи један флајер, који је тамо стајао, потјерао за Мишом Димитријевићем. Пошто је нож још на путу отворно, појури на перон жељезничке постаје, одгурне Николау Јокимовића, који је поред Мише Димитријевића стајао, узхвати Мишу Димитријевића десном руком за горњи дио зимског капута му, а лијевој руком сјурн довачки нож, који је спреман у њој држао, у груди Мише Димитријевића, који је услед те повреде на кратко, после неколико минута, умро.

Оптужени је у току коначне расправе свој изказ, којим је пред истражним судцем признао, да је најгђи злочин са пријед смишљеном намјером извршио, од чести повукао, на се тиме брани што није добио витешке сатисфакције за увријећу чист жене му, те је био душевно тако узбуђен, од како се у њему породила мисао за уморство, на све до извршења недела му, да није знао шта чини, и тек је онда дошло себа, када је задавши смртни удар својој жртви, цуо врисак жене му, што је крај њега стајала, и то га је кроз читаво тијело потресало.

По с погледом на то, што се оптужени — по своме признању 1. јануара 1890. г. коначно одлучно, да изврши уморство;

с погледом на то, што је тога дана прибавио довачки нож, што служи као corpus delicti и њиме све до 4. јануара више пута тражио Мишу Димитријевића у навари камо је овај као што је оптужени добро знао, обично свати дан долазио, да своје недела тамо изврши;

с погледом на то, што се оптужени, по неказу свиједока Живка Вулетиха, непосредно прије нег што ће учинити недела, бавио писањем новинарског чланка, — што је у осталом и оптужени признао, а тај је чланак под насловом „Вожић“ у листу „Застави“, која је под 1. бр. прикључено уз записник коначне расправе и изашао; с погледом на то, што се по неказу истог тог свиједока / то доба на оптуженоме ни траг узбуђености и раздражености видјело није;

с погледом на то, што оптужени признаје, да је прије него што се коначно рјешено, да криво недела учини, проучио 278. §. кривичног законика, који се односи на уморство, те на што био о тежињи казне, коју он пришећује, па се у пркос свему томе није ужасавио, да изврши уморство;

с погледом на то, што оптужени признаје, како је знао, да је на основу изјаве, коју су његови повјереници представили, по проценима друштвених правила или путем закона могло себи набавити сатисфакције, но пошто му то није било дозвољено, ипак се лично ублажког ножа;

с погледом на то, што је оптужени, са неказом оценаца неговјетно, са свим потанко испричао, из којим начини је уморио Мишу Димитријевића, чега се, да је био у бесвијесном стању, тако потанко и би могао сјечати;

краљ. судбени сто налази, да је оптужени о својој намјери на то управљеној, да убије Мишу Димитријевића промислено, и тежињу њезине казне промјерио, — налази дакле да је напријед смишљена намјера доказана и несумњива, налази да је о напријед смишљеној намјери промислено, и да је без икег узбуђења извршио;

Услед чега је изрекао, да је крив због злочина уморства.

Краљ. судбени сто није могао узети у обзир оно бранње оптуженога, да није био душевно миран, када је недела извршио и да је недела у узбуђеном душевном расположењу извршио, јер правог душевног мира нема ни код најзакорелијег зликовца онда, када извршује најгрозније недела по природи узбуђења кривцево, које је он сам у себи изазвао, не може се сматрати као такво, које би могло имати утицаја на рјешене и извршење кривцево.

При донашању пресуде узета је за узаконицу та околност, што је писмо које је под 24. бројем дневника прикључено и које зашета садржи увреду части у погледу жене оптуженога, Миша Димитријевић знао на јавност и распростирио што је Миша Димитријевић одрекао за изазану витешку сатисфакцију оптуженоме, за то што је писме изнио на јавност; даје безприноран предживот оптуженога и скривено признање: — напротив терети га, што је Миша Димитријевић са свим безбране био и што га је оптужени таврели мучки пробо; за тим немилосрђе којим је недела извршио. Промјерио

те околности краљ судбени сто нашао је за оправдано, да примјени другу алинеју 91 §-а кривичног законика, па исти у обзир узевши оптуженог казни оном казном, која је мериторном дјелу пресуде одмјерена.

Миту Димитријевића, оца покојног Мише Димитријевића упутио је краљ. судбени сто у погледу потраживања му на штету, с тога на пут грађанске парнице, што није доказао, да је покојник њега запета издржавао.

Пошто је ова пресуда данашњим даном проглашена, пријавили су против ње апелату оптужени, као год и државни тужилац на терет оптуженога, исто тако и Мита Димитријевић, овај посљедњи у погледу свога потраживања за штету.

Издано у Новом Саду из сједнице кр. судб. стола држане дне 13. марта 1890. г.

(„Брашк“.)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 23 Марта

(Из Двора.) Њихова Височанства Књаз Господар и Књагиња Милена, Њихове Свјетлости Књаз Нашљедник, Велики Војвода Зетски Књаз Мирко и Кнегињице Јелена и Ана, кренуше јутрос преко Ријеке Црнојевића и Вирпазара — у Бар.

Како чујемо, Високи путници одоше, да у Бару дочекају: Њихова Царска Височанства Великог Књаза Петра Николајевића и Велику Књагињу Милу Николајевну: Књаза Ђорђа Романовског Вијводу Лахтембершког и Књагињу Стану Николајевну, који се овдје дана у Бар очекују.

(Није могао без Мајке.) Као што је у прошлоте броју овога листа било речено, у суботу 10 овога мјесеца онако је обобило најмлађи син Његове Свјетлости Књаза Петра. На три наестодневном Књажевићу, појавила се Erysipelas (бјелоћа) која је тако узела мах да сва лекарска брига и настојање није могло ни најмање помоћи, те је у прошли понедјељник послје 4 часа по поднеу испустио своју анђелску душу и одлети у крило своје Мајке, у Богу почивше Књагиње Зорке — послје је двадесттрећег дана живота. — Спровод и погреб био је у уторник 20 о. м. Спровод је кренуо из двора Књаза Петра у 10^{1/2} часова прије подне. Осим чланова Свјетлог владалачког Дома, учествовали су при спроводу и ошјелу у саборној митрополитској цркви, сви заступници странијех сила са својим Госпођама и секретарима, сви наши министри и главари и много цетињског грађанства обојег пола. Тјело умрлог анђелка поносио је Н. Св. Књаз Арсеније А. Карађођевић до цркве; а од цркве до гроба бјеху носили: Н. Свјетлост Књаз Нашљедник и Књаз Мирко, а за њима Књаз Арсеније и г. Ана Николајевић. Уз ученице вишег ђевојачког завода са својим наставницама, ђаке богословије, учитељске школе и гимназије са професорима, ученике и ученице основнијех школа, видјели смо лијепи број ученица основне женске школе у бјелијем хаљинама обучених, које, по настојању учитељице Госпође Вицковићке, носашу лијепу киту свјежег цвијећа. Спровод и ошјело свршено је пред само подне; затим је тјело умрлог анђелка са благословом Преосвештеног Митрополита и осталијех свештеника, положено, у присуству Њиховијех Височанстава, Њиховијех Свјетлости Књаза Петра, Арсенија и осталијех чланова владалачког Дома, у нови гроб, уз гроб прерано умрле Мајке!

(Г. Јован Сундечић) дошао је у прошли уторник на Цетиње и бави се још у нашој средини.

(Путници.) Ове недеље били су у вел. Локанди, осим г. Јована Сундечића, још ови путници: Др. Лудвик Хертел, гимназ. професор, из Салцпургена, у Туринији, кнеж. Раје-Грајц, у Њемачкој, и др. Оскар Ромић, лекар из Вена. Оба су дошли из котора пјешнице на Цетиње и сјутра дан се тако

вратили. — У четвртак су дошли на Цетиње два професора грађачког универзитета: др. Л. Граф, проф. зоологије, родом из Панчева, и др. К. А. Пенек, доцент геологије. С њима је био и г. Петар Мартиновић, гимн. професор из Котора.

Књижевност.

Извјештај, о двадесетогодишњој радњи ђевојачког Института Царице Марије на Цетињу. Приредио професор Ж. Драговић.

Цетиње, 1890, у књ. црног. државној штампарији.

Ко да нам буде патријарх? искрена ријеч бирачима и посланицима уочи народног изборног Сабора од С. М. Папчево, 1890. штампарија Николе М. Косовића.

Страник, духовниј журнал за фебруар 1890.

1. Веселеніе Отцы Церкви. — Св. Григорій Назіанзинъ и Юліанъ-Отступникъ. — (Изъ новаго сочиненія Фаррара). — А. П. Лоухина. II. О перетосложеніи для крестнаго знаменія и благословенія. — Велѣда Никанора, архіепископа Херсонскаго. III. Ученіе о нравственности и нравственной жизни въ католичество и протестантизѣ. — Г. Гр—цкаго. IV. Дѣятельность русскаго духовенства въ отношеніи къ народному образованію въ прошле царствованіе. — Ф. В. Блатовидова. V. Изъ воспоминаній о жизни и дѣятельности протоіерея І. К. Яхонтова. VI. „Водливи“ и „Сухарики“. — Очерки изъ расколничьяго быта. — Епархіалнаго прот. Б. Понова VII. Хроника епархіальной жизни. — Епархіальные органы печати со времени изданія „Церковныхъ Вѣдомостей“. — 25-лѣтіе „Вологодскихъ Епархіальныхъ Вѣдомостей“. — Непростительное равнодушіе духовенства въольней епархіи къ интересамъ народнаго образованія. — Постановленіе вятской епархіальной власти относительно чтенія членами причтовъ мѣстныхъ Епархіальныхъ и Церковныхъ Вѣдомостей. — Заботы объ умственныхъ интересахъ духовенства полтавской, херсонской и оренбургской церковныхъ властей. — Привлеченіе прдуктскимъ, костромскимъ и унимскимъ епархіальными начальствами мѣстнаго духовенства къ участию въ дѣлѣ привстанія пароду предхравительной омы. — Постановленіе ставропольской духовной консисторіи на случай появленія эпидемическихъ болѣзней. — Предложеніе саратовской епархіальной власти мѣстному духовенству. — граниченіе херсонской церковной властью требованій некоторыхъ священниковъ по отношенію къ своимъ псаломщикамъ. — Определеніе правъ и обязанностей священника-настоятеля въ екатериненбургской и костромской епархіяхъ. — Мѣры въ херсонской епархіи для предупрежденія случасей покражи изъ церквей. — Храненіе въ извѣстныхъ церквахъ символической епархіи частнаго имущества. VIII. Обзоръ журналовъ. — Начальное народное образованіе за границей и у насъ. — Наши духовныя семинаріи до реформы 14 мая 1867 года. („Русская Школа“, „Народныя и церковно-приходская Школа“, „Чтеніе въ обществѣ любителей духовнаго просвѣщенія“, „Саратовск. Епарх. Вѣдом.“, „Прибавл. къ Тульск. Епарх. Вѣдом.“) IX. Новыя книги. — Болгарское католическое учебное заведеніе въ Адрианополи. — (Болгарско-католическое учебно заведеніе на отци тѣ отъ Общества отъ Вѣскрѣсеніе-то на Г. П. Ісуса Христа въ Одринѣ. Отчетъ за учебна та годна 1878—88. Едирне. Печетнише на 00. Вѣскрѣсеніе. 1888). — П. А. Сырку. X. Извѣстія и замѣтки. — Церковное преподаваніе: изъ слова высокопреосвященнаго Никанора, архіепа. херсонскаго, — изъ церковно-приходской жизни, — изъ русскаго церковно-общественной жизни и пр. XI. Книжная Лѣтопись. — Книги въ подіи съ разрѣшенія духовной цензуры, отъзвъ о книжѣ прот. Дебольскаго. XII. Объявленія.

Редакторы-издатели:

А. Васильковъ.—А. Пономаревъ.

МАЛИ ГЛАСНИК

Београдски лист „Велика Србија“, има ову биљешку:

Од неколико дана бави се у Биограду г. Иван Василевић Шуљгин руски трговац. Г. Иван Василевић дошао из Петрограда са обрацима разноврсних есенана руских као: платна чоје, твашице, и т. д. који су произведи изврени у своме квалитету г. Шуљгин жели ступити у трговачку везу са нашим трговцима и уједно му је намјера, да ишита наше стање како би се могао развити што јачи и повољнији трговачки однонај између ове двије братске државе. У тој циљи г. Шуљгин ће посејити Ниш и још неколико већих вароша

у Србији, као Крагујевац, Шабац, Пожаревац и т. д. Овај брат Русе, који је врло позната личност у руском трговачком и финансијском свијету, дао нам је увјерење, да су руски богаташи вољни да се више милиона рубаља уђу у наша предузећа и да ће нас на сваком кораку живо потпомогати, да се наша домаћа индустрија развије, да се развију што више трговачки односи између ова два братска народа те да се на тај начин ишине Аустрија тај страшни полиг, који се унио у наше тјело у намјери да нас сасвим исеа хвала и по сто пута хвала нашој руској браћи на њиховој готовости; прилика је ту а сада од нас зависи да се ослободимо аустријског трговачког и финансијског јарма. Давде на дјело! Прихватимо искрено руку помоћи наше руске браће!!

Лондонски „Тајмс“ јавља да се 40,000 мухамеданаца селе из руског Кавказа у Туреку. Руска влада, вели Тајмс, није противна овом иселењу јер она жели, да Кавказ насели својим сељацима из сјеверне Русије.

Пошто је постигнут споразум између српских архјереја и министра правосјете и црквених дјела, црквени закон у Србији доћи ће још ове скуштинеке сесије на расправу.

Његово Високопреосвештенство српски митрополит Михаило, одредио је академском друштву „Обилић“ годишњу помоћ од 100 динара. Исто тако и пенз. митрополит Теодосије.

Пину из Петрограда „Pol. Corr.“ да Цар намјерава наименовати грофа Шереметјева, садашњег племићког маршала у Москви, за интенданга царевихѣна.

У лондонском парламенту Фаргусон је поднио извјештај о великој глади, која влада међу Арабима у околини еукимекој. Тамоншњи одбор за помоћ дијели храну, али помоћ што стиже није довољна. Инглиски консул у Суакиму тражи повчану помоћ.

Софијска „Свобода“ јавља, да ће петрага у Паничиној завјери трајати још дуже времена због повијех открића, који тобоже много компромитују оптужене.

Француски листови доносе вијести из Берлина, које сасвим поричу опште мишљење да је Визмаркова оставка прошла без даљих заплета. Међутим из Берлина јављају да се у канцеларству озбиљно ради о скорашњем повећању артиљерије. С овимъ предлогом створиле се 72 нове полке батерије. Париска „Justice“ јавља да ће „Norddeutsche Allgem. Zeitung“ остати и даље орган ки. Визмарка.

У српској народној скуштини прочитан је указ краљ. намјесника, којим се објављује министар народне привреде, да поднесе скуштини законски предлог о понастицима руском парабродском друштву књаза Гагарина.

Г. Никола Панић предсједник српске скуштине, повратио се са свог путовања из Русије у Биоград.

Управа друштва Св. Саве, повјерила је српском младоме вајару, г. Петру Убавкићу, да изради двоглавога орла српскога грба за „Св. Савски дом“.

Кнез Кобург и кнегиња Клементиана непрестано путешествују. На 15 о. м. мајка је сина, особитим жељез. возом, допратила у Сриједан, а сјутра дан син је мајку испратио до у Цариброд. Ки. Клементиана попутила се у Веч, гдје од неколико дана борави.

У Риму прошлијех дана проишло се глас, да је италијанска влада закључила предложити Краљу, да се распусти парламенат и да се половицом априла позову бирачи на нове изборе. Лист „Tribuna“ оповргава ову вијест као непознату. „Risorgimento“ саопштава денешне измијењене између Крисија и Визмарка уљед Визмаркове оставке. Криси и Визмарк тијем денешнама увјеравају се о међусобном поштовању и искреном пријатељству. У велике хвале један другог.

Један париски љекар, чији је ауторитет познат у медицинском свијету, нише: Болест је „нона“ нека врста одавно познате болести „дизагра“, која се често појављује у Италији, ушљед јела притовљена са иквареним руметиновим (кукурузовим) брашном. У Италији више пута страда цјела парод од те болести, јер се италијански сељак већим дјелом наполеном (качамаком) храни. Ради тога, болести „нона“ није се бојати у ошјем крајевима, гдје јела приговљена руметиновим брашном нијесу главна народна храна. Поједноме брзјаву у задарском италијанском листу „Il Dalmata“, болест се „нона“ појавила на неком сликару на Сељској Ријечи, који је спавао неколико дана. Дали је умр'о, није нам познато.

Умјетност.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

О љањском Видовдану написао сам „КОСОВКУ“, кантату у два дјела за мушке гласове, (сола, збор и двоазбор) и гласовир у чети

ри руке. Дјело ово је најмилијостије примљено у посвету од

Њег. Вис. Николе I., Књаза и Господара Црне Горе и Брда.

„КОСОВКУ“

Имам ја намјеру дати у штампу. Због тога отварам претплату, и учтиво молим све своје пријатеље и познанике, да ме купљењем претплате пепомогну у овом потхвату моме!

Дјело ово тек у том случају могу дати у штампу, ако се нађе толики број претплатника, да се могу подмирити трошкови око издавања.

„КОСОВКА“

ће изнијети око 100 штампаних страна великог формата и изићи ће разговјетно штампана у оригиналној партитури на финој артији, те које због великог обима и укусне израде, које пак што се при издавању оваких дјела не може рачунати на велики број претплатника, цијена је једном примјерку 10 фор. а. вр.

Рок за пријаву претплате најдаље до 15 маја по н. к. текуће године.

У Вел Кивинди, мјесеца марта, 1890 г.

Роберт Толингер.

Загребачки „Viesac“ доноси, под насловом „Славјански у Загребу“, овај лијепи чланак:

Мотиви сваке пучке пјесме, па тако и славенске, јесу кратки. Како је познато, мелодија пучке пошјевке обухваћа обично један или два стиха, па се онда за остали текет непрестано опетује иста мелодија. Поради тога многе пучке пјесме не имају ни зг дна свршетка, јер мелодија престаје редовито тако, да се може намах опетовати. К тому излазе неке пјесме и монотоне пошто се кратка мелодија непрестанце опетује. Огромна је заслуга госпођи Славјанскове управо то, што је она те пучке пјесме, протржавши до једне кајде, пучку мелодију умјела приредити за концертно пјевање. Тим је сјајно засвједочила, да је дубоко уронила у дух пучке гласбе, али да је уза то особито вјешта обним гласбеним облицима.

Госпођа Олга усавршије, како смо разабрали, пучку пошјевку за концертно пјевање разним ередствима. Она саставља згодне уводе за хармонијум, који прати пјевање, она више пута продужи мелодију неким мотивом али с другим динамичним знацима, она смишља згодне и духу пјесме доличне свршетке; она напосок мелодију хармонизује на више начина, па тако се код опетовања мелодије не осјећа никада монотоније ни суморности. Колико се нама чини, она код хармонизације улази у траг и народноме пјевању, прем да се не може свађе поводити за народним пјевањима, пошто се пучке пјесме пјевају у двогласју или трогласју, а она их мора хармонизовати за четворогласје, петогласје и чак за шестогласје. Тако она додуше амо тамо одетуна од пучке хармоније, али за то излази пошјевка силнија, савршенија и за западно европско ухо схватљивија.

Изложисмо у краткку, што Славјанскова дружина пјева, а сад је ред да кажемо, како пјева. Од Париза и Лондона па до Загреба и Осејка само једно је мишење, да дивно пјева, да се такни склад, такна прецизија није још чула. Гласбеником од заната највише удара у очи оно точно упадање пјевача, како се не онажа ни код најврснијих оперних зборова. Хвале још особито дивно растење и падање снаге пјевачке, а напосок се читав свијет диви басистима, који за читавих осам гласова пјевају дубље од обичних пјевача у збору. Обични басиста у збору пјева велики г, а Славјанскова два басиста пјевају контра г, како га чујеш на педалу оргула или на контрафагету, па то таквом снагом, да се у читавом збору точно разбире.

Др. Ханелиа, први музикални критичар у Вечу, позвао је учитеље пјевања у Вечу нека у Славјанскога уче, како се пјева и како се зборони састављају. Ми не ћемо да будемо тако индискретни, па да се поведемо за бечком критиком, па да хрватске учитеље пјевања прогласимо ученицима, али ћемо само истакнути, што се код пјевања Славјанскове дружине могли она зити.

Јестели кад виђели, да се наша славјанска пјевајући на пољу при послу или код куће уз колијевку надимље, да виче, да се превија? Сигурно нијесте. Па зашто да онда умјетни пјевач буде гори од сељакине? Учимо дакле од пука, како се пјева. А поменце од славенскога пука који не ретобори како Талијан, него у од праједова баштињеној меланколији и сред највећег весела одаје неку бод, који га мори од његова изгона...

Дружина Славјанскова пјева славенски, природно. Славуљ пјева својим гласом, а вул завјаја својим начивном. Дружина Славјанскога пјева, она не виче, она се не дере. Жене њелове сједе мирно, пјевају мирно, како пјевају дјевојке на сјеваду, а не разваљују уста, да би ти могао

вбрац у њима гнијезде савити. Славни принцип његова пјевања јест, да ниједан пјевач непрелази природнога регистра свога гласа, зато ти нема више ни фалсета. Баритон не прелази међу свога регистра, тако ни тенор, па ни сопраниста. Стога се и види, да његов збор пјева неписмено, лако, њежно и у фортисиму, па се тога тако пјевање не умара пјевача, а не врријећа слушатеља. Никад нећу заборавити једнога призора у нашем глумишту. Моја шестогодишња кћи била први пут у оперу „Зрински“. Пјевач један силно пјевао и задњом короном зачарао ошћинство, да је ударио у пјесак. Питам ја своју кћер, како јој се свиђеало пјевање, а она ће мени: „Сиромаш, страшно се је замуцио“. То се пјевачима Славјанским не би могло догодити а најмање пак онда, кад пјевају пучке пјесме, које не познају силних афеката.

Пјевачи Славјанскове дружине пјевају дакле природно, словенски. Они неби по свој прилици били подобни да изводе зборове талијанских опера, као што нијесу могли год. 1886 задовољити захтјевом чешким, кад су на шестом концерту у Златном Прагу пјевали неке чешке умјетне пјесме („Гдје станах мој“), глауботворене по правилима њемачке музике. Но Славјанскому мора то бити управо мило, јер му се не може догодити, што се догађа нама Хрватима, да обекрљујемо читаву западну Европу пјевачицама, дочим смо код куће морали за екуне ноце слушати туђинке. Кад би се у нашим гласбеним заводима одгајале пјевачице и пјевачи по начелима нашега пучкога пјева, морале би и наше умјетнице остати код куће, јер их у туђини неби могли требати како се на Славјански не мора бојати, да ће му пјеваче мамити странци. Та шта ће туђини његови феноменални баси, за које у западној Европи нема напиеана ни једнога комада; а за обичне басове партије нијесу, пошто и регистар обухваћа једва 10—12 гласова?

Немојмо међутим мислити, да његови пјевачи нијесу вјешти пјевачи. Они су вјешти пјевачи, али на свој начин. Кк је чуо, како сигурно нитонују, како и тешке ствари лако изводе, ко је чуо мјестимце дивне колоратурне фигуре сопрана, тај нече ни часка двојити, да су и његови пјевачи учили пјевати, али по сасвим другој методи, него што се учи у западно-европским пјевачким школама.

Истакли смо начело, по којему је Славјански научно своје дуде пјевати. Према се према томе у први мах чини њихово пјевање примитивно, ипак поствизава Славјански са својим збором ефекте, како ни један западно-европски збор. А то поствизава овим начином:

а. Дочим западно-европски зборови пјевају редовито у четворогласу, његов збор пјева петогласју, наче и у шестогласју. Управо стога пјевање његова збора има карактер полифоне гласбе.

б. Пјев женских сопрана појачава он пјесом дјечачких дисканта, што подаје мелодију особиту крпност, нарочито на оним мјестима, за која се тражи већа сила.

ц. За алто не раби дјевојачка грла, него само дјечачка, која су много крпчија.

д. Да постигне динамичке ефекте, умјеје он згоднио удесити, да сав збор пјева много пута само форте и фортисимо, дочим за остале нуансе раби пол ебора, дапаче и једноставан истеронјев, наче и двојев. Најбоље се то онажа код попијевке „Еј ухнем“, гдје по дивне династичке ефекте поствизава управо тим начином. Ту попијевку завршује он сам дивним нијансисмом, пошто су пјевачи редом један за другим етали, тако да је на пошлетку прије сола остао сам Славјански са својим чувеним баситом.

Дружина Славјанскога пјева редовито свјетовне пјесме у мјесовитом збору уз пратњу хармонија, дочим се црквене пјесме изводе „à la carola“, од мушких лица: од дјечака и одраслих људи. Ваљда да ће он у том погледу држи оно: „Mulier taceat in ecclesia“. Йуди, који су много чули и виђели, кажу одрјешито, да се таково ањеоско црквено пјевање не чује ни у Бечу у дворској капели, па ни у самом Риму. Нијесмо били у Риму, да би то могли потврдити, али тешко да ће бити на свијету пјевача, који би умјели „Опроштајну пјесму“ од Малашкина онако извести како је то у два концерта учинио тај збор. Нарочито онај ањеделак од дисканта пјевао је као прави славуљ; а ми нисмо никад још чули збора од дјечака и мушкарца, који би пјевао у размаку од читаве четири октаве! —

Господину Димитрију Агрењелу Славјанскоме и његовој дичној супрузи Олги вјечна хвала, што су гласбено препородили наш бијели Загреб. На нас је пак ред, да иза тога дивнога ужитка озбиљно размисљамо: „А што сад?“

В. Клаић.

Разне биљешке.

— Султан Драматичар. Француски глумац Пијер Бертон, који је недавно боравио у Цариграду, пише у „Реву д'Арт Драматик“ следеће о наклоности султана Абдул Хамида к драмекому пјесинштву. Бертон састао се у Цариграду са неколицином бивших колега, те је дознао од њих, да већ бораво дуже времена у Цариграду, у приватној служби султана. Умјетници дају чешће преставе у позоришној дворани красне палате илдикиоске пред султаном, његовом пратњом и пред дамама из сараја, које сједи у решетком преграђеним ложама, иза заслона те се не могу видјети. На питање Бертоново, какве комаде играју француски умјетници пред султаном, рекло му се да играју највише веселе игре, којима је сам Абдул Хамид аутор. Како Бертон прича, ради Султан за глумиште овако: Позове главне глумце назавати им дјело, приоре, и неке појединости које се тичу особља. Комад његов има већином само један чин. По часа за тим импровизују глумци на позорници, комад који, како се само по себи разумје, налази у слушатеља бурно повлађивање. Прије неколико времена позвао је султан к себи умјетнике и дао им за игру овај предмет: „Приказаћете нам“ рекао је Султан „врховнога дворјаника краљевскога двора. Нека буде вјеран али деста несмотрен и хладнокрван. Његов господар му наложи, да приреди импровизовану свечану гозбу за сто особа. Јадни човек изгуби главу и улисте се у најконфузије налоге, који су са њим самим у противрјечности. Слуге и лажеји лете без главе амо, тамо, гуркају се, разбијају стољно посуђе, а кад стигне господар, баца му се дворјанин пред ноге, призна своју кривицу и задоби милостиви опроштај“ — Резултат ове глуме био је грохотни смјех, који је достиг о врхунац кад је несмотрени глумац био позивен с фланом вруће лимонаде. Султан проучио је тај „комад“ с глумцима. А није то било ништа друго, до лекција за једнога од његових дворјаника, као што у опште Султан радо узима за предмет својем драматичком раду из властитог двора. Абдул Хамид посеже у дворски живот врло радо, и тражи ту жртво за своју драматску сатиру. „М. Н.“

НАРОДНА ПРВРЕДА.

Промет домаћих производа у Црној Гори.

Пиклић, 17 марта 1890.

На данашњем базару било су разној трговини цијене ове:

Волови, цијена по комаду 38—40 ф. — Жито руметиново 1½ кило од 10 до 11 н. — Пшеница 1½ кило од 13 до 15 н. — Раж и Јечам, 1½ кило од 9 до 10 н. — Дуван у листу, 1½ кило од 60 до 80. н.

О Г Л А С И.

Јово Ђуков Радовић, Његуш, пошпао је мјесеца фебруара 1888 године, у Грчку. Писмо од њега је дошло у мјесецу септембру прошле године. Иза тога не зна се куд је пошпао, јер на толика писма која су му управљана, вигада не дође одговора нити од њега гласа.

Молимо свакога, који би за њега дознао, да нам јави, гдје је и како је, на уредништво „Гласа Црногорца“.

Рођаци Јовови.

Јављам и. и господи у мјесту, као и господи путницима, који буду продавали кроз ову варош, да сам узео под закуп овданиње државно

КУПАЛИШТЕ

и снабдио га са свијем потребности-ма у тој врти. Купалиште стоји под надзором мјестног лекара, а има и особито одјељење за болеснике.

Цијене су врло умјерене, а послуга брза, тачна и уредна, те се наддам, да ће сваки посјетилац бити свестрано задовољан.

Молећи за што чешће посјете.

Подгорица, 31 јануара.

С поштовањем:

Јован Пејановић,

закупник.

НА ЗНАЊЕ.

Сјутра у недјељу 18. ов. мј., отварам гостионицу на Прилину (Белведеру), гдје ће пролазећи путници и господа шетајућа се моћи добити сваковрсног хладног јела и лића, под умјереном цијеном и брзом услугом.

Молим за што вишу посјету.

Цетиње 17 Марта 1890.

С поштовањем
Јован Кељевић.

О Г Л А С И.

По одобрењу господина министра финансије уређен је по службеним податцима и за штампу спреман:

најновији РЈЕЧНИК МЈЕСТА

у
Краљевини Србији

вароши, варошице, села и засеоци по новој административној подјели општина, срезова, округа и т. д. — Цијена 4. — динара или 2. — флор. *)

Поручбине примају све књижаре и Књижара Велимира Валожића у Биограду.

*) У мјесто новца пријају се поштанске марке.

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ.

Старе, жигосане поштанске марке и цјелокупне „отворена шема“ од Црне Горе, Источне Румелије и Бугарске купујем, колико било, по највишој

О Г Л А С И.

!!! АКО ХОЋЕТЕ !!!

добро и јефтино назарити, на-
ручите брзо за мушке:

Једно цијело одијело од стофе, фино, нов начин (капут, прелук и гаће) добро рађено, прије за флор. 18 —, сад за фл. 10 —.

Исто одијело, прве врте, прије флор. 22. —, сад фл. 14. —.

Исто одијело, особите врте, прије флор. 30. —, сад фл. 18. —.

За дјетиће од 8—16 година.

Цијело одијело од стофе, фино, одабрана кроја (капут, прелук и гаће) прије фл. 15. —, сад флор. 8. —.

Исто одијело, прве врте, прије флор. 22. —, сад фл. 12. —.

За дјецу од 2—10 год.

Цијело одијело, најфиније опреме, прије флор. 7.50., сад флор. 3.80.

Исто одијело, прве врте, прије фл. 12. —, сад фл. 5.50

Исто одијело, особите врте, прије фл. 18. —, сад фл. 8. —.

При наруџбинама молимо да се мотри на ово:

При одијелима за одрасле молимо назначити тачно у сантиметрима ширину груди и дужину крока, а за дјетиће и дјецу доба живота. Шаље се одмах тек се пошље новац, или на исплату на пошти (ривалеу).

Особита напомена: Сва поменута роба најбоље је врте и продаје се по ту нечувено малу цијену само ради превелике стоварене отовине.

KLEIN'S

Internationales Waaren-Exporthaus

Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(13—25)

цијени. Одговарам одмах на свако питање.

A. Weisz

Budapest (Ungarn). Koronaherz-
ezeg utca 7.

(1—10)

ЈЕФТИНЕ, ЛИЈЕНЕ И ОДАБРАНЕ

КАРОЦЕ

по 170 фиорина а. вр. и скупље. Лана кола, Фајетони (Mylord), батари и затворена кола, као и мртвачка кола налазе се вазда готова у највишем избору. Цијеновници шаљу се бесплатно.

ЈОСИФ БОГДАН

Фабрикант кола у Будапешти.

Фабрика: Pfauengasse № 10—12

Стовариште: Museumring № 10—19

i Pfauengasse № 7. —

(9—10)

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'Été, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Co

PARIS

Sont également envoyés franco, les déclarations de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix

Expéditions dans tous les Pays du Monde. Le catalogue indique les conditions pour l'envoi franco de port

Correspondance en toutes Langues.

!!! СВАКО !!!

!! УШТЕДИ 100 НА 100 !!

АКО НАРУЧИ ОВЕ СТВАРИ:

Цијеле гаће (чакшире) од стофе, инглеске, (сваке мјере), прије фл. 4. —, сад фл. 1.55.

Цијеле гаће од стофе (сваке мјере) прве врте, прије фл. 4.80, сад фл. 1.95.

Цијеле гаће од стофе (сваке мј.) особите врте, прије фл. 6. —, сад фл. 2.80.

Дјечја одијела за прање, од 2—10 год., праве боје по флор. 1.30, 1.50, 1.80 до 2.20.

Гаће за прање, пртене, за радине сваког поса од 90 новч. до фл. 1.80.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, фино до 6 год., прије фл. 2, сад 90 н.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, од најфинија кретона, до 6 година, прије фл. 3. —, сад фл. 1.10.

Женске кошуље везене, од поства обичној, прије фл. 1.50, сад 80 н.

Женске кошуље везене, од фино поства, прије фл. 2.20, сад фл. 1.10.

Женске кошуље од пифона, врло фино везене, прије фл. 2.10, сад фл. 1.20.

Радничке кошуље, најтеже врте у све боје по 80 новч., 90 новч., фл. 1. —, фл. 1.10.

Стофа за цјелокупно прољетње или љетње одијело у све боје за највишег човјека фл. 4. —.

Одабран клубук, најновија чина фл. 1.50.

Ко буде наручио клубука, да иваоли назначити обим главе, за гаће ширину крока (дужина ноге изнутра) у сантиметр, за дјецу доба живота. Вриједи запета да сваки покуша наручити што, да се увјери о вапредној јефтиниости и валаности робе. Шаље се одмах тек се пошље новац или на исплату на пошти. Молимо да се добро мотри на адресу:

KLEIN'S

Internationales Export-Waarenhaus

Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(13—25)